

формирование, обеспечивает успех полицейского в исполнении им профессионально-коммуникативной деятельности.

Ключевые слова: коммуникация, компетентность, коммуникативная компетентность, профессионально-коммуникативная компетентность, интегративный подход.

Tsareva I. Communicative Competence of Future Police Officers as Part of an Integrative Approach of Learning

The article reveals peculiarities of formation of the communicative competence of the future officers of higher educational institutions of MIA of Ukraine. The formation of professional competence is a process that continues throughout a professional activity and, in fact, begins long before. It is therefore necessary to address the question of formation of professional competence and its components in the course of vocational training in the conditions of high school. It is noted that the effectiveness of formation at the future of law enforcement officers communicative competence depends on a number of psychological and pedagogical conditions. It is indicated that the concept of «professional-communicative competence» in comparison with «communicative competence» is narrower, since the criteria of professional work of the police are responsible for the future presence of the sender of a number of speech communication skills. Personal, in which a person should possess such personal qualities as responsibility, organization, and commitment. The attention to the fact that the communicative competence of the future of the police is an integral concept that is able to combine linguistic, psychological and pedagogical meanings. It was emphasized that communicative competence as an integral personal formation, ensures the success of the police in the performance of their professional and communicative activity.

Key words: communication, competence, communicative competence, professional-communicative competence, integrative approach.

Стаття надійшла до редакції 17.08.2016 р.

Прийнято до друку 30.09.2016 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Савченко С. В.

УДК 378

Н. В. Чіжова

**РОЛЬ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ У РОЗВИТКУ ОСОБИСТІСНОЇ
МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ВУЗІВ**

Зміни в сучасному українському суспільстві, які відбуваються на всіх рівнях ведуть за собою і переоцінку освітніх орієнтирів. Якщо

раніше метою вищої освіти було формування у випускника ґрунтовних знань, умінь та навичок, то тепер, з доступністю будь-якої інформації акцент зрушується на формування у студентів навичок навчання, здатності та бажання до самовдосконалення та самоосвіти. Виникає потреба в полідисциплінарному спеціалісті, який володіє такими надпрофесійними здібностями, як здатність працювати в команді, проявляти ініціативу, мати пошукове мислення та можливості вирішувати міждисциплінарні задачі. У зв'язку з бурхливим розвитком науки і техніки, а також неминучими змінами в різних галузях наук, знання, отримані в ході навчання в університеті дуже швидко застарівають. Саме тому велику увагу зосереджено на самостійному навчанні (наукова література, додаткові он-лайн курси, Інтернет ресурси) самовдосконаленні та саморозвитку. Ідея безперервного навчання отримала популярність в Європі і США, а його необхідність і актуальність не викликає сумнівів. Актуальність проблеми підготовки фахівців полягає в необхідності підготувати їх таким чином, що їх знання не втратили своєї актуальності протягом тривалого часу. На думку експертів, 5% теоретичних і 20% професійних знань щорічно оновлюється. США встановили конкретну одиницю виміру для «старіння» знань – «період напіврозпаду знань». Цей термін відноситься до тривалості часу з моменту закінчення, коли, в результаті нової науково-технічної інформації, компетентність фахівців знижується на 50%. Цей період різко скорочується в останні десятиліття. Аналіз словника професій зазначає, що протягом останньої чверті двадцятого століття, 13 тисяч концепцій були виключені і нові 11 тисяч були добавлені [2, с. 27].

Не викликає сумнівів, що випускники мають бути особистісно мобільними тобто здатними до творчої діяльності, ефективного спілкування, самостійного критичного мислення, вміти знаходити нестандартні рішення в нових ситуаціях щоб бути конкурентоздатними на ринку праці. Сьогодні надає студенту безліч можливостей і саме від нього залежить не тільки навчальний, професійний рівень, а його статус. В процесі освітньої Євроінтеграції України подальшого поширення набуває академічна мобільність. У науковій літературі під академічною мобільністю розуміється переміщення фізичної особи (студента або співробітника вищого навчального закладу) на певний період до навчального закладу іншої країни з метою навчання, викладання та дослідження, з обов'язковим поверненням до рідної країни після завершення певного періоду. Академічна мобільність надає індивіду можливість самостійно формувати свою освітню траєкторію, у рамках освітніх стандартів обирати предмети, курси, навчальні заклади згідно зі своїми нахилами та бажаннями. В НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського» створено відділ академічної мобільності, який надає інформацію та сприяє участі студентів та викладачів в різноманітних програмах (ЕРАЗМУС+, The VISBY Program, DAAD та ін.), існує програма

подвійного диплома (частина навчання відбувається в Україні, інша – за кордоном згідно з угодою між університетами). Отже необхідно виховувати особистісно мобільних студентів, здатних прийняти участь у вищезазначених програмах. На думку Т. Котмакової особистісна мобільність – це інтегративна якість особистості, що виявляється у сформованій мотивації до навчання, здатності до творчої діяльності, ефективного спілкування і дає особистості змогу перебувати в процесі активного творчого саморозвитку. До педагогічних умов, що сприяють ефективному формуванню особистісної мобільності вчена відносить: побудову освітнього процесу згідно з потребою особистості в активній творчій самореалізації, організацію діалогічного спілкування викладача і студентів на основі гуманізації взаємодії суб'єктів освітнього процесу, розвиток творчих здібностей майбутніх спеціалістів за допомогою активних методів навчання [3, с. 8]. Мета статті – обґрунтувати доцільність та необхідність використання методу проблемно-орієнтованого проекту для розвитку особистісної мобільності студентів у вищому навчальному закладі.

Основною проблемою української вищої освіти, на думку самих студентів, є недостатня увага до практики, відірваність між теорією і практикою. Студенти набувають знання на лекціях, семінарах, практичних заняттях, колоквіумах, але їм не вистачає практичного застосування набутих знань, формування навичок, відчуття своєї компетентності та здатності на практиці вирішувати виробничі завдання. В Данії ця проблема в деяких вузах вирішена саме завдяки проблемно-орієнтованим проектам, які займають 50% навчального часу.

Проблемно-орієнтований проект заснований на міждисциплінарному підході та являє собою сумісну роботу студентів в групі по темі, яка була обрана групою згідно з інтересами її учасників і виконується самою групою під керівництвом викладача [4, с. 118]. В навчальному процесі функціонують не два, а три суб'єкта: викладач/лектор, студент і викладач/керівник проекту. Основна ідея цієї навчальної моделі, що студент краще та наполегливіше буде засвоювати учбовий матеріал, якщо розпочне з пошуку та постановки проблеми, яка його дійсно цікавить. Не має однозначних відповідей: «вірно», «не вірно»; студенти вирішують проблему, роздивляючись та обговорюючи різні варіанти, підходи, точки зору, і саме в сумісному науковому пошуку полягає основна ідея методу. Студенти розподіляються на групи по 2-8 осіб. Викладачі виступають перед студентами з презентаціями запропонованих тем (в сфері їх наукових інтересів). Група обирає тему (проблему), яка має бути актуальною, представляє цінність для реального життя, може зацікавити потенційного чи реального замовника. Під час роботи над проектом її формулювання може уточнюватись, та дещо змінюватись. Термін виконання одного проекту – один семестр. В наступному семестрі розпочнеться інший проект в новоствореній проектній групі з іншим науковим керівником.

Існують певні організаційні моменти для забезпечення ефективної роботи групи. Студенти заключають договір, щодо визначення обов'язків та специфічних функцій кожного учасника по відношенню до групи. В разі не виконання договору до студента можуть бути застосовані санкції аж до відрахування із проектної групи. Це має величезний виховний ефект – студенти стають більш відповідальними, організованими, усвідомлюючи, що результат роботи всієї групи безпосередньо залежить від внеску кожного її учасника. Не відкладають виконання завдань, і в разі виникнення проблем шукають допомоги у членів своєї групи чи керівника. Проектна група зустрічається для обговорення проекту, яке відбувається жваво та ефективно і ведеться протокол та записи обговорювань на базі яких відбувається подальший пошук. Протягом семестру проектна група зустрічається всього 3–7 разів з викладачем. Результатом проекту є письмово оформлена робота на 100 сторінок, яка великою мірою залежить від студентського самоуправління. Кожен проект має бути захищений кожним членом групи окремо. Захист – іспит приймають у студента два експерти: керівник проекту та зовнішній незалежний рецензент, викладач іншого вузу, представник підприємства чи фірми. Рецензент має ознайомитись з письмовим варіантом проекту, який йому висилають заздалегідь та оцінити його усний захист. Під час іспиту керівник і рецензент задають студенту запитання та за результатом захисту колегіально виставляють оцінку. Таким чином вже з першого курсу студенти навчаються захищати проекти, роблячи презентації, вміють логічно і переконливо доводити свою точку зору.

А. Андерсен, директор Інституту психології та освіти Роскільдського університету (Данія), детально описав етапи роботи над проектом, на один з них нам хотілося б звернути особливу увагу. Формування проектної групи і основних принципів співробітництва в ній:

- підбір своєї проектної групи, формування її складу, розвиток групового процесу, розкриття потенціалу групи – визначення її сильних та слабких сторін;
- визначення рамок предметного змісту, визначення рівня розробки теми в проекті;
- встановлення часових меж та ресурсної бази проекту;
- розробка правил співробітництва всередині групи, розподіл функцій між учасниками групи, визначення правил співробітництва з керівником проекту;
- досягнення домовленості щодо робочих зустрічей проектної групи і формах комунікації, взаємодії членів групи;
- вирішення конфліктних ситуацій [1].

Особливу увагу приділено організації роботи всередині групи, оскільки саме правильно і чітко організована робота є запорукою подальшого успіху. Взагалі основна мета проблемно-орієнтованого проекту – залучення студента в реальний дослідницький процес, навчання у майстра, поруч з майстром, передачу майстерності із рук в

руки. При чому викладачі мають бути діючими вченими. Керівник проекту має бути не тільки експертом, а й фасилітатором. Він не тільки має володіти темою, яку вибрала група і не тільки бути науковим керівником, а й бути здатним активізувати, стимулювати учбовий та пошуковий процес групи. Отже метод проблемно-орієнтованих проектів необхідно застосовувати в учбовому процесі українських вищих навчальних закладів, оскільки крім вирішення реальної та актуальної проблеми та набуття знань він розвиває особистість студента, його критичне мислення, можливість знаходити власні рішення в складних ситуаціях, здатність працювати в команді, комунікативні навички, які стануть йому у нагоді в професійному середовищі. Особливості застосування проблемно-орієнтованого проекту в технічному вузі стануть темою наших подальших досліджень.

Список використаної літератури

1. Andersen A. S. Projektarbejdet kompetenceprofil: mellem videnskab og profession 2013, №1 (URL: http://rudar.ruc.dk/bitstream/1800/12724/1/2531_868_1_PV.pdf) (дата останнього звертання 9 жовтня 2016)
2. Животовская И. Г. Глобализация и образование: институциональный и экономический аспекты / И. Г. Животовская // Глобализация и образование: Сборник обзоров. – М. : ИНИОН, 2001, – С. 21–38.
3. Котмакова Т. Б. Формирование личностной мобильности как профессионального качества будущего специалиста в процессе обучения в вузе: автореф. дис. на соискание научн. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Т. Б. Котмакова. – Хабаровск, 2011. – 20 с.
4. Попова М. В. Компетентность в новой парадигме высшего образования: опыт Дании / М. В. Попова // Педагогика. – 2015. – №7. – С. 116–122.
5. Стойка О. Я. Трансформаційні процеси у вищій школі США: дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04 / Олеся Ярославівна Стойка. – Ужгород, 2015. – 262с.

Чіжова Н. В. Роль методу проектів у розвитку особистісної мобільності студентів вузів

У статті розглянуто основні характеристики та особливості проблемно-орієнтованого проекту. Розкрита його основна сутність та вимоги до виконуючих сторін. Серед основних переваг цього методу виділена його практична значущість та розвивальний вплив, який він здійснює на студентів. Без сумніву, проекти сприяють розвитку пізнавальних навичок студентів, здатності орієнтуватися в інформаційному просторі, самостійно і творчо вирішувати проблеми, критично ставитись до отриманої інформації. В статті підкреслено, що формуванню особистісної мобільності студентів сприяє розвиток комунікативних навичок та навичок роботи в групі під час роботи над проектом.

Ключові слова: проблемно-орієнтований проект, особистісна мобільність, академічна мобільність, проектна група, міждисциплінарний підхід.

Чижова Н. В. Роль метода проектов в развитии личностной мобильности студентов вузов

В статье рассмотрены основные характеристики и особенности проблемно-ориентированного проекта. Раскрыта его основная сущность и требования к исполняющим сторонам. Среди основных преимуществ этого метода выделена его практическая значимость и развивающее влияние, которое он оказывает на студентов. Несомненно, проекты способствуют развитию познавательных навыков студентов, способности ориентироваться в информационном пространстве, самостоятельно и творчески решать проблемы, критически относиться к полученной информации. В статье подчеркивается, что формированию личностной мобильности студентов способствует развитие коммуникативных навыков и навыков работы в группе во время работы над проектом.

Ключевые слова: проблемно-ориентированный проект, личностная мобильность, академическая мобильность, проектная группа, междисциплинарный подход.

Chizhova N. The Role of the Project Method in the Development of Personal Mobility of University Students

The article highlights the importance and essence of students' personal mobility for achieving their goals and realization of their intentions. Active teaching methods are among pedagogical conditions to pursue this target. One of them is problem-oriented project. It bases on a multidisciplinary approach and collaboration in the group on the chosen topic, and performs by the group under the guidance of the teacher. The article reveals its main features and requirements, shows the experience of its implementation in Danish universities. The main advantages of this method highlight its importance and developing practical impact on students. Projects undoubtedly contribute to the development of students' cognitive skills, the ability to search information, solve problems independently and creatively, and development of their critical attitude to the received information. The article emphasizes that the development of communicative and cooperative skills in group work during the project contributes into the formation of students' personal mobility.

Taking into account possibilities of problem-oriented project it should be widely used in the universities throughout our country.

Key words: problem-oriented project, personal mobility, academic mobility, project team, interdisciplinary approach.

Стаття надійшла до редакції 17.08.2016 р.

Прийнято до друку 30.09.2016 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Харченко С. Я.